

Üzleti jog - 4. előadás

Európai jog

Bevezetés: Az EU ma

- kialakulása: közös célok mentén (béke, térségbiztosítás, gazdasági növekedés, stb)
- fontosabb értékek:
 - emberi méltóság
 - szabad mozgás joga
 - demokrácia
 - egyenlőség elve (nők = férfiak, munkához való jog)
 - jogállamiság (igazságszolgáltatás függetlensége)
 - emberi jogok (faji, nemi, etnikai, vallási, semmilyen megkülönböztetés tilos)
- jelenleg: 27 ország, 24 hivatalos nyelv (nyelvi sokszínűség érték)
- Magyarország 2004-ben csatlakozott
- 5millió lakosság
- Jelképek:
 - EU zászló (12 csillag kék alapon - szolidaritás, harmónia, egység)
 - EU himnusz → Beethoven, Örömhála
 - Európa nap → május 9
 - jelmondat (2000): "Egység a sokféleségben", "Egység a sokszínűségben", "Egyesülve a sokféleségben"
 - béke és jólét megteremtése
- jelentős költségvetési források, többéves pénzügyi keret → EU-s költségvetéssel segítik az egyenlőség fele törekvést (Magyarországnak 2011: 4,73 milliárd euró)
 - EU parlament felügyeli, hogy mi lesz a pénzzel

Az EU története: az integráció mint gazdasági és jogi folyamat

- meghatározó személyiségek
 - Winston Churchill (brit) - béke európa szintű egyesüléssel, Európai Egyesült Államok
 - Conrad Adenauer (német) -
 - Alcide De Gasperi (olasz) - franciákkal együttműködés
 - Robert Schuman - hadiipar, szén és acéltermelés, háborúellenesség
 - Jean Monnet - szülőatyja az európai integrációnak
- kialakulás okai
 - két nagy nem európai világrend → USA és Szovjetek
 - Európát kezdték szétszakítani (Kelet-EU Szovjet lett), Nyugat ezért elkezdett összefogni
 - **Európai Szén- és Acélközösség** létrejön
- intézményi keretek
 - Benelux Unió (1948), OEEC - európai újjáépítés szervezete, NATO (1949) - katonai szerep
- 1957 - **Római szerződések**: EURATOM & EKG aláírása (Belg, Fr, Holl, Lux, NSZK, Olasz)

- vámok megszüntetése
- közös kereskedelempolitika a kívülállókkal
- szabad áru, szolgáltatás, tőke és munkaerő áramlás
- jogharmonizáció
- lépésenként bővült (1958 - alapítók, 73, 81, 86, 95, 04 (mi is), 07, 13)
- 85 óta Shangen-i övezet
- Euró övezet - 19 országban
- 1985 - Fehér Könyv → egységes piac megvalósuljon
- **Maastrichti Szerződés** → gazdasági és monetáris unió, közös valuta legyen bevezetve
- **Amszterdami szerződés** (97) - alapító szerződések átláthatóbbá tétele, de darabos lett
- **Nizzai Szerződés** (2000) - Amszterdami maradék elkészítése
- **Lisزابoni szerződés** (2007) → legfontosabb érték az emberi szabadság, egyenlő jogok, emberi jogok, stb

Az EU intézményei

- fő szervek:
 - **Tanács:** kormányközi alapokon működik, legfőbb törvényhozó és jogalkotó szerv
 - **Bizottság:** javaslattevő, döntés-előkészítő, jogkezdemenyező
 - **Parlament:** társdöntéshozó, társjogalkotó, konzultatív és ellenőrző testület
 - **Bíróság:** ügyel a közösségi jog alkalmazására, betartására, érvényesülésére
 - **Számvevőszék:** EU pénzügeit ellenőrzi
- szervek bővebben:
 - **Miniszterek Tanácsa:** változó összetételben ülésező, elsődleges de nem kizárólagos kormányközi alapokon működő döntéshozó és jogalkotó szerv
 - tagjai: tagállamok kormányának képviselői, általában adott témában jártas felelős miniszter
 - feladatai: jogalkotás, tagállamok gazdaságpolitikáinak összehangolása, nemzetközi egyezmények létrehozása, EU költségvetés jóváhagyása, EU Közös Kül- és Biztonságpolitikájának kialakítása, együttműködés összehangolása büntetőügyekben (nemzeti bíróságok és rendőrségek között)
 - szavazás: több lakos → több szavazattal rendelkeznek, de a szavazatuk súlya kisebb
 - soros elnök = Tanács elnöke: felváltva fél évente egy-egy tagállam vállalja (3 tagállam összesen)
 - **Európai Tanács:** EU állam- és kormányfőinek testülete, csúcsszerv, nem a tanács része!
 - EU politikai programjának meghatározása, irányok kijelölése, de nem jogalkotók!
 - jelöltek állítása, Európai Bizottság felkérése
 - 2.5 évre szól az elnöki pozíció
 - évente 4x ülésezik
 - **Európai Tanács elnöke:** folytonos stabilitást adnak
 - **Európai Bizottság:** jogszabályjavaslatok kidolgozása, végrehajtó szerv, EU nemzetközi képviselése, szerződések őre, 28 független tag (országoként egy)
 - bizottság kinevezése: 5 évente, Tanács jelöli ki (minősített többséggel), Parlament ezt jóváhagyja
 - tagok függetlenek a nemzeti kormányoktól és a Tanácstól
 - Unió **kül- és biztonságpolitikai főképviselője:** Federica Mogherini

- elnököl a Külügyek Tanácsa és Európai Bizottság alelnöke
- **Európai Parlament:** unió polgárai választják 5 évente (705 fő összesen)
 - 2 nagy párt - néppárt, szocialisták
 - döntéshozó, jogalkotó intézmény
- **Európai Bíróság:** 27 bíró, ítélezés uniós jog alapján, gondoskodik a jogszabályok egységes alkalmazásáról az EU egész területén
- **Európai Számvevőszék:** 27 tag
- Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
- Régiós Bizottság:
- Európai Központi Bank
- EU köztisztviselői
- Jogalkotási szintek
 - Polgárok, érdekcsoportok, szakértők: megbeszélések, konzultációk
 - Európai Bizottság: hivatalos javaslat
 - Európai Parlament és a Miniszterek Tanácsa: közös döntés
 - Országos vagy helyi hatóságok: végrehajtás
 - Európai Bizottság és Európai Bíróság: végrehajtás nyomon követése